

**Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor.
Studiu comparat de jurisprudență**

**Plagiarism and Infringement of Author's Rights.
Comparative Study of Jurisprudence**

av. dr. Sonia Florea

Rezumat: Care sunt condițiile prevăzute de lege pentru sancționarea faptelor de plagiat și autoplăgiat? Este plagiatul reglementat și sancționat ca faptă de încălcare a dreptului de autor? Este necesar, pentru sancționarea plagiatului, ca opera din care s-a plagiat să fie o operă originală, protejată prin drept de autor? Criteriul "originalității" este aplicabil ideilor? Sunt întrebări la care își propune să răspundă studiul de față, prin examinarea jurisprudenței relevante, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție și de instanțe judecătorești din Franța și provincia canadiană Québec. Studiul este organizat în două părți principale, urmate de scurte concluzii. Prima parte cuprinde considerații esențiale privitoare la reglementarea și sancționarea faptei de plagiat și autoplăgiat conform legislației române în vigoare. În a doua parte a studiului sunt analizate hotărâri judecătorești relevante.

Abstract: What are the legal criteria for qualifying and sanctioning plagiarism and self-plagiarism? Is plagiarism regulated and sanctioned as an infringement of author's rights? Is it necessary, for finding plagiarism, that the plagiarised work is an original work, protected by author's rights? Is "originality" a criteria applicable to ideas expressed in a work? This are some of the questions the Study answers by analysing the relevant jurisprudence of the Romanian High Court of Justice, of French and Québec Tribunals. The Study comprises two main parts, followed by short conclusions. The first part analysis the current Romanian legislation regulating plagiarism and self-plagiarism. In the second part, relevant court decisions are critically examined.

Cuvinte-cheie: plagiat, autoplăgiat, drept de autor, acțiune în contrafacere

Keywords: plagiarism, self-plagiarism, author's rights, action for infringement of author's rights

I. Precizări introductive

Prezentul studiu este scris în continuarea articolului intitulat "Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor", publicat online pe site-ul

---

· Avocat în Baroul București, colaborator în cadrul SCPA "Florea Gheorghe și asociații". Autoarea poate fi contactată la adresa sonia.florea@avfloregheorghe.ro.

www.juridice.ro¹ și prezentării susținute în cadrul conferinței "Trends and Transformations in IP Infringement and Enforcement", organizată de Universitatea de Vest, Timișoara, Facultatea de Drept, între 28 și 29 octombrie 2016.

Studiul își propune să examineze jurisprudența relevantă, pronunțată în materia sancționării faptei de plagiat și a faptelor de încălcare a drepturilor morale și patrimoniale de autor, de Înalta Curte de Casație și Justiție și de instanțe judecătorești din Franța și provincia canadiană Quebec. Căutarea unor hotărâri judecătorești pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în vederea sancționării faptelor de plagiat nu a afișat niciun rezultat, în condițiile în care "plagiatul" nu este reglementat prin acte normative adoptate de către legiuitorul european, cum ar fi Directiva nr. 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, care, în cuprinsul art. 5 reglementează limitele și excepțiile dreptului de autor și drepturilor conexe.

Majoritatea hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele române soluționează acțiuni în contrafacere² întemeiate pe dispozițiile art. 139 din Legea nr. 8/1996³ privind dreptul de autor și drepturile conexe (desemnată în continuare "Legea nr. 8/1996"), în cazurile în care încălcarea drepturilor de autor s-a făcut prin preluarea, în contextul activității de cercetare-dezvoltare (cercetare științifică, învățământ, studii doctorale etc.), a elementelor protejate prin drept de autor care sunt enumerate în cadrul dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare⁴ (denumită în continuare "Legea nr. 206/2004"): texte, fragmente de text sau expresii, fără menționarea faptului preluării și fără a se face trimitere la opera-sursă (fără citare sau fără indicarea sursei, inclusiv a numelui autorului), o astfel de preluare putând fi calificată ca "plagiat" în sensul prevederilor art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004.

Nu am identificat cazuri în care instanțele judecătorești române și străine să fi fost sesizate în primă instanță cu soluționarea unor cereri

---

¹ Articolul "Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor" este accesibil online la adresa: <https://www.juridice.ro/467536/plagiatul-si-incalcarea-drepturilor-de-autor.html> (publicat la data de 20 septembrie 2016).

² În limba engleză, corespondentul termenului tehnico-juridic "acțiune în contrafacere" este "action for infringement of copyrights", tradusă mot-à-mot ca "acțiune pentru încălcarea drepturilor de autor". În limba franceză, corespondentul termenului tehnico-juridic "acțiune în contrafacere" este "action en contrefaçon". Termenul "contrefaçon" este utilizat în mod constant de legiuitorul francez, pentru a desemna, într-un limbaj juridic coerent și unitar, mijloacele procedurale pentru apărarea drepturilor de proprietate intelectuală (care includ drepturile de autor, drepturile conexe drepturilor de autor și drepturile de proprietate industrială).

³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 60 din 26/03/1996, intrată în vigoare la 24 iunie 1996.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 04/06/2004, intrată în vigoare la data de 3 august 2004, în ultima formă modificată prin Ordonanța nr. 2/2016 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 51 din 25/01/2016.

întemeiate numai pe dispozițiile Legii nr. 206/2004 prin care este reglementat regimul juridic aplicabil faptelor de "plagiat" și "autoplaciat".

Studiul este organizat în două părți principale. Prima parte cuprinde considerații esențiale privitoare la reglementarea și sancționarea faptei de plagiat și autoplaciat conform legislației române în vigoare. În a doua parte a studiului sunt analizate hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele române, franceze și cele din provincia canadiană Quebec. Studiul se încheie cu scurte concluzii privind regimul juridic aplicabil faptelor de plagiat, autoplaciat și de încălcare a drepturilor patrimoniale și morale de autor.

II. Reglementarea și sancționarea faptei de plagiat și autoplaciat conform legislației române în vigoare⁵

"Plagiatul" și "autoplaciatul" sunt noțiuni tehnico-juridice legal definite prin dispozițiile Legii nr. 206/2004.

Art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004 definește "plagiatul" ca "expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale".

Prin noțiunea tehnico-juridică "autoplaciat" se înțelege, conform dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 206/2004: "expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale aceluiași sau aceluiași autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale".

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe nu utilizează și nu reglementează noțiunile tehnico-juridice "plagiat" și "autoplaciat".

Am învederat constant⁶ că obiectul de reglementare al Legii nr. 206/2004 nu este protecția operelor prin drept de autor, nici protecția printr-un drept exclusiv a elementelor enumerate în cuprinsul dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. d) și e): "texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice", care sunt cuprinse într-o operă (tratat, lucrare de licență sau de doctorat, manual, studiu, articol etc.) realizată în cursul activităților de cercetare-dezvoltare.

---

⁵ Legislația română avută în vedere este cea în vigoare la momentul redactării studiului, august 2017, accesibilă prin programul legislativ [indaco.legeonline](http://indaco.legeonline.ro).

⁶ În dezbaterile "Copy-Paste. Despre plagiat", organizată de Societatea de Științe Juridice la data de 13 iunie 2016, accesibilă online la adresa: <https://dezbateri.juridice.ro/6153/copy-paste>, în articolul "Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor" și în cadrul conferinței "Trends and Transformations in IP Infringement and Enforcement", la care am făcut referire anterior.

Obiectul de reglementare al Legii nr. 206/2004 este "buna conduită în activitățile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de inovare" [art. 1 alin. (1) din Legea nr. 206/2004], care impune unei anumite sfere a subiecților de drept, respectiv, persoanelor care intră în categoria personalului de cercetare-dezvoltare, definită de dispozițiile Legii nr. 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare⁷ (denumită în continuare "Legea nr. 319/2003"), anumite obligații ce le revin în contextul desfășurării activităților de cercetare-dezvoltare.

Legea nr. 206/2004 nu sancționează și nu interzice preluarea textelor, fragmentelor de text, expresiilor (aceste trei elemente enumerate pot face obiectul protecției prin drept exclusiv de autor dacă îndeplinesc criteriul "originalității"), ideilor, demonstrațiilor, datelor, ipotezelor, teoriilor, rezultatelor ori metodelor științifice (toate aceste elemente sunt excluse în mod expres de la protecție prin drept exclusiv de autor, sau printr-un alt drept exclusiv de proprietate industrială).

O astfel de interdicție ar echivala cu blocarea oricărei activități de cercetare-dezvoltare.

Legea nr. 206/2004 sancționează preluarea acestor elemente din opere realizate în cursul activităților de cercetare-dezvoltare și publicate de un alt autor sau de același autor "fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale", deoarece o astfel de preluare constituie încălcarea obligației ce incumbă personalului de cercetare-dezvoltare de a desfășura activitatea cu respectarea standardelor de bună conduită academică, etică și deontologie specifice activității de cercetare-dezvoltare.

Spre deosebire de sfera de reglementare a Legii nr. 8/1996, subiecții raporturilor juridice reglementate prin Legea nr. 206/2004 nu sunt autorii oricărui tip de creație intelectuală originală în domeniul literar și artistic. Art. 1 alin. (4) din Legea nr. 206/2004 prevede că numai: "[...] categoriile de personal [...] prevăzute în Legea nr. 319/2003, precum și alte categorii de personal, din mediul public sau privat, ce beneficiază de fonduri publice de cercetare-dezvoltare [...]" sunt ținute să desfășoare activitatea de cercetare cu respectarea normelor de bună conduită specifice acestei activități. Art. 6 din Legea nr. 319/2003 enumeră următoarele categorii de subiecți de drept:

- "a) personal de cercetare-dezvoltare;
- b) cadre didactice universitare;
- c) personal auxiliar din activitatea de cercetare-dezvoltare;
- d) personal din aparatul funcțional."

Desfășoară activități de cercetare-dezvoltare și studenții doctoranzi, conform prevederilor art. 26 lit. a) din Legea nr. 319/2003, potrivit cărora: "Perfecționarea profesională a personalului de cercetare-dezvoltare se realizează în principal prin următoarele forme: a) doctorat; [...]" și dispozițiilor relevante ale H.G. nr. 681/2011 privind aprobarea Codului

---

⁷ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 530 din 23/07/2003.

studiilor universitare de doctorat⁸, modificată prin H.G. nr. 134/2016⁹.

Astfel cum prevăd dispozițiile art. 24 din Legea nr. 319/2003: "Categoriile de personal prevăzute la art. 6 lit. a) și b) au, pe lângă obligațiile prevăzute de lege pentru personalul încadrat în muncă, și următoarele obligații:

- a) să respecte etica și deontologia activității de cercetare-dezvoltare;
- b) să respecte drepturile de proprietate intelectuală [...] "

Spre deosebire de logica juridică a reglementării sancțiunilor aplicabile în cazul încălcării drepturilor patrimoniale și morale de autor, pe calea procedurală a acțiunii în contrafacere reglementată prin dispozițiile art. 139 din Legea nr. 8/1996, sancțiuni care pot fi: obligarea pârâtului la plata de daune-interese pentru repararea prejudiciului material sau moral adus titularului dreptului de autor încălcat, retragerea copiilor neautorizate de pe piață, publicarea hotărârii judecătorești într-un ziar de largă circulație etc., în cazul plagiatului și autoplagiului se urmărește sancționarea unor fapte reglementate ca "abateri de la normele de bună conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare" [prin dispozițiile art. 2¹ alin. (2) și ale art. 14 alin. (1²) și (2) din Legea nr. 206/2004], "abateri grave de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară" [conform prevederilor art. 310 din Legea nr. 1/2011 privind educația națională¹⁰], "[...] fraude academice, încălcări ale eticii universitare sau abateri de la buna conduită în cercetarea științifică [...]" [potrivit art. 20 alin. (3) din HG nr. 681/2011], a căror săvârșire aduce atingere unor valori sociale și interese ce depășesc sfera limitată a interesului privat.

Deoarece, astfel cum prevăd dispozițiile art. 24 din Legea nr. 319/2003, persoanelor care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare le incumbă obligația legală de a respecta etica și deontologia activității de cercetare-dezvoltare dar și, în mod distinct, obligația legală de a respecta drepturile de proprietate intelectuală, sancțiunile aplicabile pentru săvârșirea faptelor de plagiat și autoplariat, sunt, conform dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 206/2004:

- "(1) [...] a) avertisment scris;
- b) retragerea și/sau corectarea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea normelor de bună conduită; [...]
- e) retragerea titlului didactic universitar sau a gradului de cercetare ori retrogradarea;
- f) destituirea din funcția de conducere din instituția de cercetare-dezvoltare;
- g) desfacerea disciplinară a contractului de muncă;

---

⁸ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 551 din 03/08/2011.

⁹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 182 din 10/03/2016.

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 18 din 10/01/2011, intrată în vigoare la data de 9 februarie 2011, în ultima formă modificată prin O.U.G. nr. 4/2016 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 182 din 10/03/2016.

h) interzicerea, pentru o perioadă determinată, a accesului la finanțare din fonduri publice destinată cercetării-dezvoltării;

i) suspendarea, pe o perioadă determinată de timp între 1 an și 10 ani, a dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcții superioare ori a unei funcții de conducere, de îndrumare și de control sau ca membru în comisii de concurs;

j) îndepărtarea persoanei/persoanelor respective din echipa de realizare a proiectului;

k) oprirea finanțării proiectului;

l) oprirea finanțării proiectului, cu obligativitatea returnării fondurilor. [...]”.

Totodată, dispozițiile alin. (1²) și (2) ale art. 14 din Legea nr. 206/2004 prevăd: “(1²) Se interzice ocuparea posturilor de cercetare-dezvoltare de către persoane care se fac vinovate de abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Se anulează concursul pentru un post de cercetare-dezvoltare ocupat, iar contractul de muncă cu instituția de cercetare-dezvoltare încetează de drept, indiferent de momentul la care s-a dovedit că o persoană a realizat abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Constatarea abaterilor grave și identificarea persoanelor vinovate se fac de către Consiliul Național de Etică, conform legii.

(2) De asemenea, pentru abaterile de la buna conduită în cercetare-dezvoltare se aplică sancțiunile disciplinare prevăzute în Codul de etică și deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare, precum și sancțiunile prevăzute în Legea [nr. 64/1991](#) privind brevetele de invenție, republicată, cu modificările ulterioare, în Legea [nr. 129/1992](#) privind protecția desenelor și modelelor industriale, republicată, și în Legea [nr. 8/1996](#) privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare”.

Dispozițiile art. 24 din Legea nr. 319/2003 și ale art. 14 din Legea nr. 206/2004 nu exclud ipoteza în care drepturile patrimoniale și morale de autor sunt încălcate în modalitatea săvârșirii concomitente a faptei de contrafacere, sancționată pe calea acțiunii în contrafacere în temeiul art. 139 din Legea nr. 8/1996, și a faptei de plagiat, sancționată în temeiul Legii nr. 206/2004, dacă, în cursul activității de cercetare-dezvoltare, sunt preluate din opera altuia texte, fragmente de text, sau expresii care sunt protejate prin drept exclusiv de autor conform Legii nr. 8/1996, fără a se menționa faptul preluării și fără a se face trimitere la opera-sursă (fără citare sau fără indicarea sursei, inclusiv a numelui autorului). În acest caz, procedurile și sancțiunile aplicabile pot fi cele reglementate prin Legea nr. 8/1996 și, concomitent, cele reglementate prin Legea nr. 206/2004.

Prevederile art. 24 din Legea nr. 319/2003 și ale art. 14 alin. (2) din Legea nr. 206/2004 nu exclud nici ipoteza în care drepturile patrimoniale și morale de autor nu sunt încălcate dacă, prin săvârșirea faptei de plagiat, sunt preluate din opera altuia elemente excluse de la protecție prin drept exclusiv de autor (idei, date, ipoteze etc.), fără a se menționa faptul

preluării și fără a se face trimitere la opera-sursă (fiind incidente dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004). În acest ultim caz, procedurile și sancțiunile aplicabile nu pot fi cele reglementate prin Legea nr. 8/1996, ci numai cele reglementate prin Legea nr. 206/2004. Conform art. 1 alin. (3) din Legea nr. 206/2004, procedurile de aplicare a sancțiunilor disciplinare sunt "reunite în Codul de etică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Legii educației naționale nr. 1/2011".

Competența de constantă și sancționa săvârșirea faptelor de plagiat care nu constituie concomitent și fapte de încălcare a drepturilor de autor, deoarece constau în preluarea unor elemente excluse de la protecție prin drept exclusiv de autor (de exemplu, ideile) și a faptelor de autoplagiat (care niciodată nu pot fi calificate ca fapte de încălcare a drepturilor de autor) nu revine instanțelor judecătorești, ci Consiliului Național de Etică, conform dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Legea nr. 206/2004. Instanțele judecătorești pot fi investite să verifice legalitatea actelor administrative emise de organele competente potrivit legislației speciale ce guvernează buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare (Legea nr. 206/2004, Legea nr. 319/2003, Legea nr. 1/2011, H.G. nr. 681/2011).

Punerea în aplicare a sancțiunilor revine "organismelor sau persoanelor îndreptățite legal pentru aceasta, conform prevederilor art. 326 din Legea nr. 1/2011", astfel cum prevede art. 14 alin. (1¹) din Legea nr. 206/2004.

III. Hotărâri judecătorești relevante, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, de instanțe franceze și de instanțe din provincia canadiană Quebec

A. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (Î.C.C.J.)

1. Decizia Înaltei Curte de Casație și Justiție, secția civilă și de proprietate intelectuală, nr. 8 din 11 ianuarie 2011

Cererea de chemare în judecată: Prin cererea de chemare în judecată, reclamantul a susținut că pârâtul a plagiat prin lucrarea "Diagnostic necropsic și medicină legală veterinară" părți din lucrarea sa, apărută anterior, denumită "Tratat complet de medicină legală veterinară".

Dispoziții legale invocate: Legea nr. 8/1996 și Legea nr. 206/2004.

Hotărârile pronunțate de instanțele de fond: Tribunalul Timiș, secția civilă, a admis cererea de chemare în judecată. Prima instanță a reținut că, în lucrarea "Diagnostic necropsic și medicină legală veterinară", la paginile 323-342, 395-418 și 418-424, "pârâtul nu a folosit mecanismul de citare în text sau că acesta este impropriu, existând cazuri de preluare eronată a ideii" și că "pârâtul nu a structurat în mod diferit capitolele contestate, care ar fi putut exprima amprenta sa personală asupra lucrării, procedând în același mod cu termenii și definițiile prevăzute în lege".

Curtea de Apel Timișoara a respins apelul ca nefondat. Instanța de apel a reținut că "pârâtul a săvârșit un plagiat în sensul art. 4 lit. d teza a II-a din Legea nr. 206/2004, în sensul însușirii textelor unei persoane [...] prezentându-le drept creație personală. Pârâtul a utilizat citate lungi, fără utilizarea ghilimelelor, chiar dacă la finele capitolului a indicat și opera reclamantului care a redactat textele în discuție, lăsând impresia cititorului că textele i-ar aparține în întregime. Prin aceasta a cauzat și un prejudiciu moral reclamantului, prejudiciu ce are a fi privit și din perspectiva dispozițiilor art. 1 și 2 lit. e, g din Legea nr. 206/2004".

Hotărârea rămasă irevocabilă: Î.C.C.J. a admis recursul formulat împotriva deciziei civile nr. 308/A/30 noiembrie 2009, pronunțată de Curtea de Apel Timișoara. Pentru a proceda astfel, Î.C.C.J. a procedat la analiza comparativă a celor două lucrări, având în vedere definiția plagiatului conform dispozițiilor art. 4 lit. d din Legea nr. 206/2004, precum și dispozițiile Legii nr. 8/1996.

Î.C.C.J. a constatat incidența prevederilor art. 1 alin. 2, art. 7 și art. 9 din Legea nr. 8/1996 și a reanalizat cuprinsul probatoriului administrat în fața instanțelor de fond, pe baza căruia instanțele de fond au stabilit situația de fapt.

Reapreciind probele, Î.C.C.J. a stabilit o altă situație de fapt, contrară celei stabilite de cele două instanțe de fond și, direct în etapa recursului, a statuat că: "exigențele citării [...] au fost respectate în lucrarea realizată de pârât, nefiind vorba despre o copiere integrală sau parțială a unor capitole [...]", contrar concluziilor raportului de expertiză filologică, avută în vedere de ambele instanțe de fond.

În continuare, în soluționarea recursului, Î.C.C.J. a criticat instanțele de fond sub aspectul valorificării concluziilor raportului de expertiză filologică.

Instanța de recurs a reținut că cele două lucrări comparate aparțin categoriei lucrărilor cu caracter științific în materia medicinei veterinare, că "atât limbajul medical, cât și limbajul juridic sunt caracterizate de uniformitate, ele neputând fi folosite diferit, ci reclamând o preluare întocmai de către utilizatori", că "în astfel de lucrări originalitatea este atenuată de forma de exprimare a ideilor sau de redare a informațiilor, ce conțin un limbaj de specialitate, aproape standardizat", iar "cu cât ideea este mai tehnică, cu atât originalitatea este mai redusă și protecția juridică acordată mai slabă".

Deoarece lucrările comparate "conțin noțiuni clasice cu valoare de bun universal în medicina veterinară, folosite ca atare în literatura de specialitate", sunt incidente dispozițiile art. 9 lt. a) din Legea nr. 8/1996 care nu conferă o protecție specifică ideilor, teoriilor, conceptelor, descoperirilor științifice, procedeelelor conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare a acestora. "O concluzie contrară ar conduce la extinderea nejustificată a sferei de protecție a dreptului de autor".

Reține Î.C.C.J. că opera-sursă "[...] nu este o lucrare predominant originală, astfel încât nu poate constitui sursa unui plagiat".

Comentarii: Decizia rămasă irevocabilă ridică numeroase probleme, atât sub aspectul respectării limitelor soluționării unei cereri de recurs, cât și sub aspectul interpretării și aplicării dispozițiilor legale privitoare la încălcarea drepturilor de autor în modalitatea săvârșirii faptei de contrafacere și, concomitent a faptei de plagiat constând în preluarea unor elemente protejate prin drept de autor din opera unui alt autor, fără a menționa faptul preluării și fără a face trimitere la sursele originale (fără citare sau indicarea sursei, inclusiv a numelui autorului), în contextul desfășurării activității de cercetare-dezvoltare.

În continuare ne vom referi numai la probleme de interpretare a dispozițiilor de drept substanțial cuprinse în cele două acte normative indicate.

În primul rând, în contextul în care ambele instanțe de fond (Tribunalul Timiș și Curtea de Apel Timișoara) au reținut că fapta de plagiat a fost săvârșită prin preluarea unor fragmente întregi de text din opera reclamantului, fără utilizare ghilimelelor și lăsând impresia că textele aparțin în întregime pârâtului, având în vedere prevederile art. 4 lit d) teza a II-a din Legea nr. 206/2004, privitoare la definiția plagiatului ca fiind "expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, [...] ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale", precum și prevederile art. 14 alin. (2) din Legea nr. 206/2004, erau aplicabile sancțiunile pentru săvârșirea concomitentă a faptei de plagiat, sancționată în temeiul Legii nr. 206/2004 și de încălcare a dreptului de autor, sancționată conform Legii nr. 8/1996.

Chiar dacă limbajul medical este unui tehnic, specializat, "aproape standardizat", în raport de dispozițiile art. 33 alin. (4) din Legea nr. 8/1996¹¹, nu poate fi justificată preluarea unor fragmente întregi de text din opera altui autor, fără a menționa acest lucru, prin delimitarea textului preluat de ceea ce este propriul text (de obicei, prin utilizarea ghilimelelor) și fără a face trimitere la sursele originale, prin citare. În consecință, în speță, dreptul de autor al reclamantului a fost încălcat, astfel că erau aplicabile și sancțiunile reglementate prin Legea nr. 8/1996.

În al doilea rând, statuarea Î.C.C.J. în sensul că "cu cât o idee este mai tehnică, cu atât originalitatea este mai redusă" permite concluzia greșită că originalitatea ar fi un criteriu aplicabil ideilor, astfel încât, dacă

---

¹¹ Referitor la dreptul și obligația de a cita, menționăm dispozițiile art. 33 alin. (4) din Legea nr. 8/1996, potrivit cărora: "[...] În toate cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), c), e), f), i) și la alin. (2) trebuie să se menționeze sursa și numele autorului, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește a fi imposibil; în cazul operelor de artă plastică, fotografică sau de arhitectură trebuie să se menționeze și locul unde se găsește originalul". În concordanță cu dispozițiile Legii nr. 206/2004, art. 33 din Legea nr. 8/1996 impune persoanelor care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare, cărora le sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 206/2004, obligația de a menționa faptul că s-au preluat creații sau fragmente din creații intelectuale (opere) protejate prin drept de autor (inclusiv cele constând în texte, fragmente de text și expresii) și de a face trimitere la sursele originale, prin menționarea surse și a numelui autorului acelor creații intelectuale.

ideile nu sunt originale, sau nu sunt "cu adevărat originale"¹², atunci nu poate fi săvârșită fapta de plagiat.

Or, astfel cum am susținut constant în dezbaterile și prezentările orale, precum și în articolul "Plagiatul și încălcarea dreptului de autor"¹³, criteriul "originalității" este inaplicabil ideilor.

"Originalitatea" este o condiție legal reglementată prin dispozițiile art. 7 din Legea nr. 8/1996, pentru că o creație intelectuală sau o operă (care include idei, fără să poată fi redusă la ideile exprimate), să poată beneficia de protecție prin drept exclusiv de autor¹⁴.

Prin "operă originală de creație intelectuală" (nu idee originală) se înțelege opera care este "o creație a celui care se pretinde autor, iar nu o simplă copie a unei opere anterioare"¹⁵. În același sens sunt hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene¹⁶ (C.J.U.E.), prin care s-a statuat că

---

¹² În articolul "Plagiatul și încălcarea dreptului de autor" am învederat că prevederile art. 20 lit. a) din Codul de etică și deontologie profesională a Universității de Vest din Timișoara, anexă la Carta UVT, conform cărora: "Constituie încălcări ale principiului integrității în cercetarea științifică și creația universitară: a) plagierea rezultatelor sau publicațiilor altor autori, precum și însușirea de către un autor a rezultatelor muncii altui autor, indiferent dacă este vorba de reproducerea exactă a unui text sau de reformularea unei idei cu adevărat originale (s.n.), fără ca acest din urmă autor să fie menționat ca sursă a textului sau ideii respective;[...]". Reformularea unor idei care nu sunt cu adevărat originale nu ar constitui fapta de plagiat. Nu se stabilesc însă competențele și criteriile în funcție de care o persoană/organ/instituție ar putea aprecia dacă o idee este sau nu cu adevărat originală. Deoarece majoritatea ideilor nu sunt originale, sau nu sunt originale "cu adevărat", nu ar exista niciodată vreo faptă de plagiat. Golirea de conținut și eludarea dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. d) nu poate fi însă făcută prin astfel de dispoziții fără valoare normativă, dar care, în mod regretabil, induc în eroare și încurajează săvârșirea faptelor de încălcare a normelor de bună conduită în activitățile de cercetare științifică.

¹³ A se vedea nota de subsol 1.

¹⁴ Astfel cum prevede art. 7 din Legea nr. 8/1996: "Constituie obiect al dreptului de autor *operele originale de creație intelectuală* în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, cum sunt: [...]". În acest context, reamintim că, potrivit considerentelor (9) și (10) ale Directivei 2001/29: „Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății”.

¹⁵ Î.C.C.J., secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 6428 din 30 iunie 2006, cit. supra, pp. 245 – 250.

¹⁶ Pronunțate în interpretarea prevederilor Directivei 91/250/CEE a Consiliului din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator și ale Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională.

prin "operă originală" se înțelege opera care este "o creație intelectuală proprie autorului său"¹⁷.

În al treilea rând, pot avea "valoare de bun universal" numai operele care au intrat în domeniul public, ca urmare a expirării duratei protecției prin drept exclusiv de autor. Astfel de opere, a căror protecție prin drept de autor a încetat, intră sub incidența dispozițiilor Legii nr. 206/2004, indicarea faptului preluării unor texte, fragmente de text, expresii, idei etc., din astfel de opere, precum și trimiterea la astfel opere-sursă fiind obligatorie în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de inovare desfășurată de cadre didactice universitare și alte persoane din categoria personalului de cercetare-dezvoltare.

Ideile pot avea "valoare de bun universal", dar, în activitatea de cercetare științifică desfășurată cadre didactice universitare și alte persoane din categoria personalului de cercetare-dezvoltare, preluarea unor idei din operele altor autori, inclusiv din opere intrate în domeniul public ca efect al expirării duratei protecției prin drept exclusiv de autor, nu se poate face decât cu menționarea faptului preluării și cu trimitere la sursele originale (prin indicarea sursei, inclusiv a numelui autorului), pentru ca preluarea să nu constituie fapta de plagiat. În toate cazurile, în contextul activităților de cercetare-dezvoltare, fapta de a prelua ideile altui autor, fără menționarea faptului preluării și fără trimitere la sursa originală, nu poate constitui încălcarea dreptului de autor, inaplicabil ideilor¹⁸, dar este calificată și sancționată ca plagiat.

În al patrulea rând, dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 206/2004 nu condiționează săvârșirea faptei de plagiat de îndeplinirea cerinței ca opera-sursă să fie o operă originală în sensul Legii nr. 8/1996. O astfel de interpretare adaugă la lege.

Legea nr. 206/2004 nu permite deplasarea incorectă a problemei sancționării faptei de plagiat și de încălcare a dreptului de autor (evidentă în cazul preluării unui text prin procedeul de tip copy-paste) de la aplicarea efectivă a sancțiunii prevăzute de lege, la examinarea problemei dacă opera reclamantului este sau nu o operă originală¹⁹, cu rezultatul eludării aplicării oricărei sancțiuni pentru săvârșirea faptei de plagiat de către pârât.

Instanța inițial sesizată nici nu ar putea examina eventualitatea lipsei de originalitate a operei reclamantului care, prin cererea de judecată pretinde că pârâtul a plagiat lucrarea sa și a încălcat dreptul său de autor, în contextul în care nu a fost investită cu o astfel de cerere, iar calitatea procesuală activă și interesul procesual într-o astfel de cerere ipotetică nu

---

¹⁷ A se vedea hotărârile pronunțate de C.J.U.E. în cauzele C-5/08, Infopaq, par. 37 și C-393/09, par. 45 și 51.

¹⁸ Potrivit prevederilor art. 9 lit. a) din Legea nr. 8/1996: "Nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor următoarele: a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare".

¹⁹ A se vedea Andreea Livădariu, *Plagiatul – scurte considerații din perspectivă juridică*, în Revista română de dreptul proprietății intelectuale nr. 1/2015, p. 38.

ar aparține nici reclamantului, nici pârâtului din cerea inițială, ci unui terț, autor al unei alte opere, care poate fi și un cetățean domiciliat în străinătate. De ce nu, s-ar putea ridica la infinit problema dacă, la rândul ei, opera acestui autor terț este sau nu la rândul ei originală.

În al cincilea rând, statuările Î.C.C.J. potrivit cărora, în cazul operelor științifice, "originalitatea este atenuată de forma de exprimare a ideilor sau de redare a informațiilor, ce conțin un limbaj de specialitate, aproape standardizat" este contrar jurisprudenței C.J.U.E., privitoare la verificarea îndeplinirii cerinței originalității unei opere în vederea stabilirii dacă aceasta beneficiază sau nu de protecție legală.

În cauza Eva-Maria Painer contra Standard Verlags GmbH și alții (C-145/10), cu privire la verificarea originalității unei fotografii realiste, de tip portret, C.J.U.E. a stabilit că dreptul de autor nu se poate aplica decât în cazul unei opere "care este originală, fiind o creație intelectuală proprie a autorului său", în sensul că "reflectă personalitatea acestuia", prin "alegerile libere și creative" făcute de autor cu ocazia realizării operei (paragrafele 87, 88 și 89 Hotărâre).

C.J.U.E. a identificat elementele în privința cărora autorul unei fotografii realiste, de tip portret are posibilitatea de a face alegeri libere și creative: amplasarea în cadru a subiectului, poziția acestuia, lumina, încadrarea, unghiul de fotografiere, atmosfera creată, aplicarea diverselor tehnici de dezvoltare și utilizarea programelor informatice de prelucrare a imaginii (paragrafele 91 și 92, Hotărâre) și a statuat că, "din momentul în care s-a verificat că fotografia portret în cauză prezintă calitatea unei opere originale, protecția acesteia nu este mai redusă decât protecția de care beneficiază orice altă operă" (paragraful 99, Hotărâre).

C.J.U.E. nu a admis că ar exista grade de originalitate mai mici sau mai mari, în funcție de categoria căreia îi aparține o creație intelectuală originală, nici că ar exista grade de protecție juridică mai mici sau mai mari. Dimpotrivă, a statuat că, dacă s-a stabilit că o operă este originală, având în vedere posibilitatea autorului de a face alegeri libere și creative în procesul de creație a operei, aceasta beneficiază pe deplin de protecția juridică recunoscută oricărei opere originale.

2. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția I civilă, nr. 1067 din 28 martie 2014

Cererea de chemare în judecată: Prin cererea de chemare în judecată, formulată în contradictoriu cu pârâtii C.A. și Editura F.R.M., reclamantul C.G. a solicitat instanței, între altele, să constate încălcarea dreptului său de autor prin reproducerea și publicarea lucrării "Geografia regională a României. Carpații, Subcarpații, Dealuri și Podișuri, Câmpii".

Dispoziții legale invocate: Legea nr. 8/1998.

Hotărârile pronunțate de instanțele de fond: Tribunalul București, secția a IV-a civilă, a admis cererea de chemare în judecată. Prima instanță a reținut că reclamantul a activat în calitate de lector al Universității S.H. în perioada 1 octombrie 1997 - 30 septembrie 2005,

predând cursul "Geografia regională a României, Carpații și Subcarpații". În această calitate, în anul 2005, reclamantul a publicat o sinteză a notelor de curs. Pârâtul, profesor și decan al facultății, a preluat cursul și seminarul la această materie în anul 2008, an în care, la aceeași editură la care a publicat anterior și reclamantul, a publicat volumul "Geografia regională a României, Carpații, Subcarpații, Dealuri și Podișuri, Câmpii". Comparația lucrărilor a relevat că 95% din lucrarea reclamantului a fost preluată în lucrarea publicată de pârât, "fiind copiate și neschimbate titlurile, numerotarea, conținutul paragrafelor, notele de subsol, chiar și cuvintele și pasajele tipărite în italice sau aldine".

Apărarea pârâtului, în sensul că lucrarea reclamantului nu ar fi originală, în contextul în care ambele lucrări tratează relieful României din punct de vedere științific, a fost respinsă de Tribunalul București, cu motivarea că "dreptul de autor nu protejează ideea, subiectul propriu-zis al lucrării, prezentarea lanțului carpatic, a dealurilor și podișurilor României, fiind liber orice autor să îl trateze, ci forma de exprimare, maniera de redactare, proprie fiecărui autor în parte, conform inspirației personale, aceasta trebuind să poarte marca personalității autorului", iar "operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice" sunt protejate prin drept de autor.

"Originalitatea lucrării reclamantului și, prin urmare, acordarea protecției prin dreptul de autor nu vizează ideile conținute în lucrare, datele științifice ale acesteia, ci forma de redactare, modalitatea de sintetizare, succesiunea și modul de tratare a subiectului, prin redarea materialului documentar, tratarea subiectului pe capitole, titluri, subtitluri, note critice, explicații, note de subsol etc."

Lipsa originalității lucrării reclamantului nu poate fi invocată ca apărare de către pârâtul acuzat că a copiat textul sau fragmente din textul al cărui autor este reclamantul. "Singurul argument pertinent în apărarea pârâtului s-ar fi circumcris exclusiv demonstrării caracterului original al propriei sale lucrări, constând în tratarea subiectului didactic într-o formă diferită, cu o structură diferită".

A reținut prima instanță de fond că preluarea în integralitate a operei reclamantului excede limitele preluării în scopul ilustrării și exemplificării, acest scop putând fi atins prin eventuala preluare a unor pasaje din opera reclamantului, "cu citarea sursei, iar scopul citării să fi fost fie de a întări propriile argumente, fie pentru formularea unor note critice".

Curtea de Apel București a respins apelurile formulate, ca nefondate. Instanța de apel a statuat că este nefondată susținerea potrivit căreia "pârâtul nu a putut crea o lucrare originală, întrucât a fost nevoit să respecte programa școlară, analitică, anumite teme de abordare și să subscrie la o convenție de exprimare și aranjare în pagină, unică, anterior stabilită prin reguli unanim acceptate și recunoscute ca universal valabile", având în vedere că, deși "temele abordate în lucrare, prin natura lor, nu permit o largă originalitate, exprimarea ideilor conținute poate fi realizată în

mod original. De asemenea, modul de prezentare, ordinea și așezarea în pagină [...]”.

Hotărârea rămasă definitivă: Î.C.C.J. a respins recursul ca nefondat și a statuat că, în mod corect, instanța de apel a apreciat că fapta pârâtului de însușire a calității de autor a operei reclamantului (preluată într-o proporție covârșitoare în lucrarea pârâtului), fără autorizarea reclamantului și fără ca acesta să fie indicat drept coautor pentru lucrarea integrată în opera pârâtului, reprezintă o încălcare, în special, a dreptului la paternitatea operei, prevăzut de art. 10 lit. b) din Legea nr. 8/1996 (dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei).

Comentarii: Decizia nr. 1067 din 28 martie 2014, Î.C.C.J., secția I civilă nu urmează linia de raționament, argumentele și statuările deciziei analizate *supra*, nr. 8 din 11 ianuarie 2011.

Am exprimat rezerve și critici față de decizia Î.C.C.J. nr. 8 din 11 ianuarie 2011, prin care aceasta a statuat că, în cazul lucrărilor care aparțin categoriei lucrărilor cu caracter științific “originalitatea este atenuantă de forma de exprimare a ideilor sau de redare a informațiilor, deoarece acestea conțin un limbaj de specialitate, aproape standardizat”, că “cu cât ideea este mai tehnică, cu atât originalitatea este mai redusă”, că manualele destinate studenților “conțin noțiuni clasice cu valoare de bun universal [...] folosite ca atare în lucrările de specialitate” și că nu poate constitui sursa unui plagiat o lucrare care nu este o lucrare predominant originală.

Suntem de acord cu interpretarea dispozițiilor Legii nr. 8/1996 privitoare la protejarea materialelor didactice destinate studenților prin drept de autor în raport de originalitatea acestora, apreciată având în vedere nu ideile și datele științifice exprimate sau dezvoltate într-o lucrare scrisă într-un limbaj de specialitate, ci “forma de redactare, modalitatea de sintetizare, succesiunea și modul de tratare a subiectului, prin redarea materialului documentar, tratarea subiectului pe capitole, titluri, subtitluri, note critice, explicații, note de subsol etc.”.

Pentru argumentele arătate pe larg *supra*, achiesăm la hotărârea Tribunalului București, menținută în căile de atac, în sensul că nu poate fi invocată ca apărare de către pârât lipsa originalității lucrării reclamantului, aspect care nu poate fi verificat de către instanța judecătorească pentru soluționarea cererii de chemare în judecată cu care a fost investită, singura apărare pertinentă a pârâtului fiind demonstrarea caracterului original al propriei sale lucrări.

Deoarece nu au fost invocate ca temei al cererii de chemare în judecată dispozițiile Legii nr. 206/2004, instanțele judecătorești nu au analizat și nu au calificat ca plagiat fapta pârâtului, cadru didactic universitar, de a încălca drepturile patrimoniale și morale de autor ale reclamantului prin reproducerea ca atare (prin procedeul copy-paste) a 95% din lucrarea reclamantului. Dacă ar fi avut în vedere definiția faptei de plagiat, o astfel de calificare ar fi fost corectă în speță.

În conformitate cu dispozițiile art. 24 din Legea nr. 319/2003, prin sunt reglementate, în mod distinct, obligația de a respecta etica și

deontologia activității de cercetare-dezvoltare și obligația de a respecta drepturile de proprietate intelectuală și cu dispozițiile art. 14 alin. (2) din Legea nr. 206/2004, fapta de plagiat constând în preluarea textelor protejate prin drept de autor, fără a menționa faptul preluării și fără a face trimitere la sursa originală din care s-a făcut preluarea poate fi sancționată în temeiul dispozițiilor Legii nr. 8/1996, fiind totodată aplicabile sancțiunile disciplinare prevăzute de Codul de etică și deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare completat cu dispozițiile Legii nr. 1/2011.

3. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția de contencios administrativ și fiscal, nr. 1961 din 16 aprilie 2014

Cererea de chemare în judecată: În contradictoriu cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (M.E.C.T.S.) și Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică (A.N.C.Ș.), reclamanta a solicitat Curții de Apel Oradea anularea hotărârii Consiliului National de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (C.N.E.C.Ș.D.T.I.) nr. 162 din 6 februarie 2012, prin care a fost aprobat Raportul Final nr. 152/ A din 27 ianuarie 2012 privind soluționarea sesizării făcute de petentul F.I., înregistrate la Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică (A.N.C.Ș.) sub nr. 102 din data de 30 noiembrie 2011 și înlăturarea sancțiunilor stabilite în temeiul art. 14 lit. b), e) și g) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, constând în: retragerea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea regulilor de bună conduită, potrivit art. 14 lit. b) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, și inovare; retragerea titlului didactic de conferențiar universitar, potrivit art. 14 lit. e) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare; desfacerea disciplinară a contractului de muncă, potrivit art. 14 lit. g) din Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare.

Dispoziții legale invocate: Legea nr. 206/2004, Codul muncii, Legea nr. 1/2011, Statutul personalului didactic.

Hotărârea pronunțată de instanța de fond: Curtea de Apel Oradea a respins cererea de chemare în judecată. Pe fondul cauzei, prima instanță a statuat că reglementările speciale privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltare tehnologică și inovare, cuprinse în Legea nr. 206/2004, sunt aplicabile în speță, pe când "dispozițiile art. 312 și următoarele din Legea nr. 1/2011 privind aplicarea sancțiunilor disciplinare nu sunt aplicabile în speță, aceasta lege prevăzând o altă procedură de soluționare a abaterilor disciplinare și o altă competență (art. 312 – art. 317) decât în cazul sancțiunilor prevăzute pentru abateri de la buna conduita în cercetarea științifică (art. 318 – art. 326 din Legea nr. 1/2011)".

Prin adoptarea hotărârii C.N.E.C.Ș.D.T.I. nu au fost încălcate norme imperative de competență, fiind respectate dispozițiile art. 4² alin. (1) și (2)

din Legea nr. 206/2004 care stabilesc că "Sesizările privind abaterile de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare sunt analizate în două etape detaliate în Codul de etică:

a) analiza la nivelul instituției în cadrul căreia presupusele abateri s-au produs, denumită prima etapă, care se desfășoară conform art. 11 și prevederilor Codului de etică;

b) analiza la nivelul Consiliului Național de Etică, denumită etapa a doua.

(2) Consiliul Național de Etică are obligația să analizeze sesizări sau contestații în oricare dintre următoarele cazuri:

a) dacă prima etapă a produs un raport în termenul prevăzut la art. 11 alin. (3) și dacă la sesizare sau contestație este anexată o copie simplă, în format scris ori electronic, după raportul elaborat în cadrul primei etape;

b) dacă prima etapă nu a produs un raport în termenul prevăzut la art. 11 alin. (3)".

Situația de fapt din speță intră sub incidența prevederilor art. 4² alin. (2) lit. b) din Lege, în condițiile în care săvârșirea de către reclamantă a unor abateri de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare a fost analizată de către Comisia de Etică din cadrul Universității din Oradea în anul 2007, fără să se întocmească un raport al analizei și fără ca Senatul Universității să dispună aplicarea unei sancțiuni.

Instanța a constatat că "actul administrativ atacat, respectiv Hotărârea C.N.E.C.S.D.T.I. nr. 162 din 06 februarie 2012, a fost adoptată ca urmare a înregistrării sesizării nr. 102 din 30 noiembrie 2011, în care s-a invocat obținerea de către reclamantă, în anul 2005, a titlului de conferențiar universitar prin săvârșirea unor abateri de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare, printre care și includerea în lista de lucrări din dosarul de promovare a reclamantei a cărții „Proiectarea tricoturilor simple”, cu privire la care reclamanta a fost condamnată definitiv pentru săvârșirea infracțiunii de furt intelectual, prin sentința penală nr. 2448/2001, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 91/2003, pronunțată de Curtea de Apel Ploiești.

A reținut prima instanță că "dispozițiile legale aplicabile în speță nu prevăd un termen pentru constatarea săvârșirii de abateri de la buna conduită în cercetare și aplicarea sancțiunilor".

Cu privire la apărarea invocată de reclamantă, privind intervenirea reabilitării de drept, Curtea de Apel Oradea a decis că "[...] această situație nu înlătură caracterul de lucrare plagiată a cărții „Proiectarea tricoturilor simple”, folosită ulterior constatării plagiatului în lista de lucrări incluse în dosarul pentru obținerea titlului de conferențiar în anul 2005 și nu dă dreptul reclamantei de a se folosi de această lucrare plagiată pentru obținerea unor avantaje materiale și profesionale, deoarece reabilitarea șterge fapta penală, dar nu caracterul plagiat al lucrării".

Prima instanță a statuat că este justificată aplicarea prevederilor art. 14 lit. b), e) și g) din Legea nr. 206/2004, deoarece "inclusiunea lucrării plagiate în lista de lucrări depuse în dosarul pentru obținerea titlului de

conferențiar universitar reprezintă o abatere de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare prevăzute în Legea nr. 206/2004, care prevad expres că buna conduită exclude plagiatul referatelor sau publicațiilor altor autori [...]"

Hotărârea rămasă definitivă: Înalta Curte de Casație și Justiție, secția de contencios administrativ și fiscal, a respins recursul.

Prin decizia pronunțată, Î.C.C.J. a reținut și incidența dispozițiilor art. 14 alin. (1²) din Legea nr. 206/2004, coform căroră: "Se interzice ocuparea posturilor de cercetare-dezvoltare de către persoane care se fac vinovate de abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Se anulează concursul pentru un post de cercetare-dezvoltare ocupat, iar contractul de muncă cu instituția de cercetare-dezvoltare încetează de drept, indiferent de momentul la care s-a dovedit că o persoană a realizat abateri grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare. Constatarea abaterilor grave și identificarea persoanelor vinovate se fac de către Consiliul Național de Etică, conform legii".

Comentarii: Hotărârile analizate sunt pronunțate cu corecta interpretare și aplicare a dispozițiilor Legii nr. 206/2004.

Având în vedere sfera restrânsă de reglementare a Legii nr. 206/2004 și împrejurarea că, în cazul plagiatului, se urmărește sancționarea unei fapte reglementate ca "abatere de la normele de bună conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare" [conform dispozițiilor art. 2¹ alin. (2) și ale art. 14 alin. (1²) și (2) din Legea nr. 206/2004], "abatere gravă de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară" [potrivit prevederilor art. 310 din Legea nr. 1/2011 privind educația națională²⁰], "[...] fraudă academică, încălcare a eticii universitare sau abatere de la buna conduită în cercetarea științifică [...]" [art. 20 alin. (3) din HG nr. 681/2011], este cert că săvârșirea faptei de plagiat aduce atingere unor valori sociale și interese ce interesează ordinea publică.

4. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, secția penală, nr. 356/A/2014, din 4 noiembrie 2014

Situația de fapt: Prin rechizitoriul din data de 16 iulie 2013 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a inculpaților O.R. și O.R.M. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de însușire, fără drept, a calității de autor a unei opere prevăzute de art. 141 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

În rechizitoriu s-a reținut că, "în perioada august - decembrie 2008 învinuții O.R. și O.R.M. și-au însușit calitatea de autor al operei științifice aparținând părții vătămate M.Ș.R., pe care apoi au prezentat-o ca o creație

---

²⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 18 din 10/01/2011, intrată în vigoare la data de 9 februarie 2011, în ultima formă modificată prin O.U.G. nr. 4/2016 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 182 din 10/03/2016.

intelectuală proprie în lucrarea "Inițiere în metodologia cercetării științifice" și au publicat-o în anul 2008 la editura G.U.P., aparținând Universității "D.J." din Galați, prin preluarea a 87% din textul operei originale "Metodologia cercetării științifice. Elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat" publicate de către partea vătămată M.Ș.R. la Editura Didactică și Pedagogică R.A. din București, în anul 2006. Lucrarea "Inițiere în metodologia cercetării științifice" a fost pusă la dispoziția studenților din cadrul Facultății de științe juridice, specializarea administrație publică, pentru secțiunea învățământ la distanță, fiind suport de curs pentru disciplina cu același titlu, iar în luna decembrie 2008 predată editurii G.U.P. pentru tipărire [...]"

Dispoziții legale incidente: art. 141 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, modificat prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal²¹, art. 4 lit. d) din Legea nr. 206/2004.

Hotărârea pronunțată de instanța de fond: Curtea de Apel București, secția a II-a penală, a statuat că faptele există și au fost săvârșite de către inculpați, respectiv că faptele întrunesc atât din punct de vedere obiectiv, cât și subiectiv, elementele constitutive ale infracțiunii de însușire, fără drept, a calității de autor a unei opere, prevăzută de art. 141 din Legea nr. 8/1996.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel București a reținut concluziile raportului de expertiză potrivit căroră "există reproduceri ale lucrării părții vătămate în proporție de 90%, iar citarea și indicarea surselor bibliografice nu a fost făcută în raport de normele academice și natura lucrării, respectiv și în raport cu proporția textului reprodus în ansamblul lucrării inculpaților".

Instanța a constatat și că "lucrarea menționată a fost folosită de către inculpați ca suport de curs, precum și în dosarele de concurs pentru ocuparea posturilor de titular curs (O.R.), respectiv preparator (O.R.M.) în cadrul Universității "D.J." din Galați, conform informațiilor comunicate [...] de către Universitatea, din care rezultă că lucrarea "Inițiere în metodologia cercetării științifice" avându-i ca autori pe O.R. și O.R.M. constituie suport de curs pentru disciplina cu același nume pentru specializarea "Administrație publică", anul I de studii, forma de învățământ la distanță, respectiv că aceeași lucrare este trecută în lista lucrărilor publicate aflată în dosarul de concurs pentru postul de profesor al inculpatului O.R. și în dosarul de concurs pentru postul de preparator al inculpatei O.R. De asemenea, din fișa disciplinei "Inițiere în metodologia cercetării științifice, [...] a rezultat că titularul cursului era inculpatul O.R., iar titularul seminarului era inculpata O.R.M."

Apărarea inculpaților privind lipsa de originalitate și banalitatea lucrării părții vătămate, care ar exclude beneficiul protecției prin drept de autor, a fost respinsă de instanță, cu motivarea că art. 7 din Legea nr. 8/1996 protejează prin drept de autor operele originale de creație

---

²¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 757 din 12/11/2012 și intrată în vigoare la 01/02/2014.

intelectuală în domeniul științific, cum sunt cursurile universitare, manualele școlare etc.

Curtea de Apel București a interpretat prevederile art. 7 din Legea nr. 8/1996²² în sensul că termenul tehnico-juridic "originalitate" nu se confundă cu termenul tehnico-juridic "noutate", care nu este utilizat în cuprinsul Legii nr. 8/1996, ci în reglementarea dreptului la brevet de invenție prin dispozițiile Legii nr. 64/1991. "Lipsa de noutate nu lipsește opera de originalitate, pentru că în domeniul dreptului de autor originalitatea este dată de amprenta personală care relevă personalitatea autorului". "Noțiunea de noutate, înțeleasă ca absență a anteriorității, este inoperantă în materia dreptului de autor. [...] Noutatea este esențială în materia invențiilor, iar nu în domeniul dreptului de autor sau atunci când se analizează existența infracțiunii prevăzute de art. 141 din Legea nr. 8/1996".

Curtea de Apel București a reținut că "ambii inculpați au acționat cu intenție directă, astfel cum rezultă din [...] menționarea lucrării în CV-urile depuse la concursuri pentru obținerea unei recunoașteri universitare bazându-se pe opera creată de către partea vătămată [...], obținerea unui loc de muncă de către inculpată, ocuparea postului de titular de curs de către inculpat, dobândirea dreptului de a se înscrie la un doctorat de către inculpată [...]".

Hotărârea rămasă definitivă: Î.C.C.J., secția penală a admis apelul formulat de inculpați și a desființat în parte sentința penală atacată. Pentru a proceda astfel, Î.C.C.J. a constatat că, ulterior formulării cererii de apel și stabilirii primului termen de judecată, între persoana vătămată și inculpați a fost încheiată tranzacția judiciară, în scopul stingerii acțiunii penale, a acțiunii civile și înlăturării răspunderii penale, conform dispozițiilor art. 141 alin. (2) din Legea nr. 8/1996.

Comentarii: Achiesăm la interpretarea dispozițiilor art. 141 din Legea nr. 8/1996²³ privind dreptul de autor și drepturile conexe în sensul că acestea reglementează ca infracțiune însușirea fără drept a calității de autor, nu plagiatul. Termenul tehnico-juridic "plagiat" nu se regăsește în cuprinsul Legii nr. 8/1996.

Plagiatul este un termen tehnico-juridic legal definit prin dispozițiile Legii nr. 206/2004, regimul juridic aplicabil acestuia fiind prevăzut prin legi speciale, adoptate în materia bunei conduite în activitatea de cercetare-dezvoltare și educație, legi care au o sferă de reglementare diferită de cea a

---

²² Potrivit căroră: "Constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, cum sunt: [...]".

²³ Potrivit căroră: "(1) Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă fapta persoanei care își însușește, fără drept, în întregime sau în parte, opera unui alt autor și o prezintă ca o creație intelectuală proprie.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală".

Legii nr. 8/1996, sub aspectul obiectului protecției, destinatarilor normelor și valorilor sociale protejate.

Conform prevederilor art. 2¹ alin. (2) și ale art. 14 alin. (1²) și (2) din Legea nr. 206/2004, plagiatul este sancționat ca "abatere de la normele de bună conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare". Alte acte normative în vigoare prevăd, în concordanță cu dispozițiile Legii nr. 206/2004, că plagiatul este o "abatere gravă de la buna conduită în cercetarea științifică și activitatea universitară" [prevederile art. 310 din Legea nr. 1/2011 privind educația națională], sau o "[...] fraudă academică, încălcare a eticii universitare sau abatere de la buna conduită în cercetarea științifică [...]" [art. 20 alin. (3) din H.G. nr. 681/2011].

Reluăm în acest context precizările făcute în articolul "Plagiatul și încălcarea drepturilor de autor", în sensul că, anterior modificării Legii nr. 8/1996 prin dispozițiile Legii nr. 187/2012, art. 141 din Legea nr. 8/1996 prevedea: "Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 5 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 500.000.000 lei fapta persoanei care își însușește, fără drept, calitatea de autor al unei opere sau fapta persoanei care aduce la cunoștință publică o operă sub un alt nume decât acela decis de autor".

În această redactare, legiuitorul avea în vedere sancționarea exclusiv a dreptului nepatrimonial de autor de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei, reglementat prin art. 10 lit. b) din Legea nr. 8/1996 și a dreptului nepatrimonial de autor de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștință publică, reglementat prin art. 10 lit. c) din Legea nr. 8/1996.

Redactarea anterioară a art. 141 din Legea nr. 8/1996 asigura o simetrie a reglementării dreptului nepatrimonial la recunoașterea calității de autor al creației intelectuale prin dispozițiile art. 41 alin. (1)²⁴ din Legea nr. 129/1992²⁵ și ale art. 34 alin. (1)²⁶ din Legea nr. 64/1991²⁷, legi speciale în materia drepturilor de proprietate intelectuală, din care face parte și Legea nr. 8/1996.

Hotărârile judecătorești analizate sunt relevante și pentru corecta distincție între cerința "originalității" unei opere, necesară pentru acordarea protecției prin drept de autor conform Legii nr. 8/1996 și cerința "noutății"

---

²⁴ Potrivit căroră: "(1) Autorul are dreptul să i se menționeze numele, prenumele și calitatea în certificatul de înregistrare eliberat, precum și în orice acte sau publicații privind desenul sau modelul". Încălcarea acestui drept este sancționată în temeiul art. 50 din Legea nr. 129/1992, potrivit căruia: "(1) Însușirea fără drept, în orice mod, a calității de autor al desenului ori modelului constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă. (2) Împăcarea înlătură răspunderea penală".

²⁵ Republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 242 din 04/04/2014.

²⁶ Potrivit căroră: "inventatorul are dreptul să i se menționeze numele, prenumele și calitatea în brevetul eliberat, în carnetul de muncă, precum și în orice acte sau publicații privind invenția sa", iar conform art. 55 din Legea nr. 64/1991: "(1) Însușirea fără drept, în orice mod, a calității de inventator constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă. (2) Împăcarea înlătură răspunderea penală".

²⁷ Republicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 613 din 19/08/2014.

invenției, necesară pentru acordarea protecției prin drept de brevet, în temeiul dispozițiilor Legii nr. 64/1991.

În materia invențiilor, "noutatea absolută în timp și spațiu" a creației intelectuale de tehnică este una din cerințele cumulative, expres reglementate alături de "activitatea inventivă" și "aplicabilitatea industrială", pentru acordarea unui brevet de invenție, prin care este conferit titularului un drept exclusiv, pentru o perioadă de 20 de ani de la data depozitării cererii de brevet. Potrivit dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 64/1991: "(1) O invenție este nouă dacă nu este cuprinsă în stadiul tehnicii". De principiu, "stadiul tehnicii" cuprinde toate cunoștințele care au devenit accesibile publicului până la data depozitării cererii de brevet de invenție.

În materia drepturilor de autor, "originalitatea" se raportează la opera sau creația intelectuală în ansamblu (nu la ideile sau informațiile exprimate sau conținute de aceasta) și este singura cerință stabilită de lege pentru conferirea protecției legale. Prin termenul tehnico-juridic operă "originală" se înțelege opera care este "o creație a celui care se pretinde autor, iar nu o simplă copie a unei opere anterioare"²⁸.

B. Jurisprudența instanțelor franceze

1. Decizia Curții de apel din Lyon, camera a 8-a civilă, nr. RG 09/001901, din 27 aprilie 2010

Situația de fapt: Prin cererea de chemare în judecată întemeiată pe dispozițiile Codului de proprietate intelectuală, reclamanta a solicitat Tribunalului de Mare Instanță din Lyon, între altele, să constate plagiatul site-ului său de internet, prin reproducerea prezentării generale și detaliate a site-ului și a produselor comercializate prin intermediul acestuia.

Dispoziții legale incidente: Codul de proprietate intelectuală, Legea privind dreptul de autor, Codul de procedură civilă

Hotărârea rămasă definitivă: Prima instanță a respins cererea de chemare în judecată. Curtea de apel din Lyon a respins cererea de apel și a statuat că "plagiatul invocat de reclamantă nu este reglementat prin dispozițiile Codului de proprietate intelectuală, care acordă însă protecție bazelor de date".

Comentarii: Similar reglementărilor dreptului român, terminologia juridică a Codului francez de proprietate intelectuală nu cuprinde termenul tehnico-juridic "plagiat".

Legea franceză a dreptului de autor nu reglementează plagiatul, nici nu reduce fapta de plagiat la fapta de încălcare a drepturilor de autor, sancționată pe calea acțiunii în contrafacere.

---

²⁸ Î.C.C.J., secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 6428 din 30 iunie 2006, publicată în O. Spineanu-Matei, *Proprietate intelectuală (2). Practică judiciară 2006-2007*, Editura Hamangiu, București, 2007, pp. 245 – 250.

2. Decizia Consiliului de Stat, sub-sectia a IV-a, nr. 310277, din 23 februarie 2009

Situația de fapt: Prin cererea înregistrată pe rolul Consiliului de Stat, reclamanta a solicitat, între altele, anularea deciziei prin care Consiliul Național al Universităților a dispus retragerea înscrierii sale de pe lista de concurs pentru postul de conferențiar.

Dispoziții legale incidente: Codul administrativ, Codul de procedură administrativă, Codul educației.

Hotărârea rămasă definitivă: Consiliul de Stat a respins cererea reclamantei și a decis că reclamanta a săvârșit fapta de plagiat.

Pentru a proceda astfel, Consiliul de Stat reținut că înscrierea reclamantei pe lista de concurs pentru postul de conferențiar în anul 2006 a fost făcută de Consiliul Național al Universităților având în vedere teza sa, susținută în anul 2005, iar, în urma deliberării din septembrie 2007, același Consiliu a dispus retragerea înscrierii sale de pe lista de concurs pentru postul de conferențiar, având în vedere că această teză a fost obținută prin fraudă academică, în condițiile în care teza cuprindea, fără citările care se impuneau, împrumuturi numeroase și evidente din teza lui C., publicată în anul 2002.

Consiliul de Stat a statuat că, chiar dacă teza reclamantei și teza lui C. tratează subiecte foarte asemănătoare, iar reclamanta putea, fără să fi săvârșit un plagiat, să examineze aceleași problematici, prin dezvoltări cu similitudini firești, și, chiar dacă ambele autoare au avut în vedere aceleași prevederi ale dreptului pozitiv și erau nevoite să le explice prin recurgerea la formulări asemănătoare, nu se justifică de ce teza reclamantei preia aceeași structură formală a tezei lui C., înfățișează în formulări foarte asemănătoare scopul și evoluția reglementărilor legale și a jurisprudenței și cuprinde numeroase paragrafe în care opiniile reclamantei sunt redactate în aceeași ordine și utilizând aceleași cuvinte ca cele din teza lui C.

Comentarii: La fel ca în România, în Franța, nu aparține instanțelor judecătorești, ci altor organe și organisme, competența de a constata și aplica sancțiuni pentru săvârșirea faptelor de plagiat și autoplagiat, cum sunt preluarea unor elemente neprotejate prin drept de autor, precum idei, structura formală, ordinea argumentelor, din operele altor autori, fără indicarea faptului preluării și fără indicarea surselor, în contextul activităților academice. În astfel de cazuri, faptele de plagiat și autoplagiat nu pot fi calificate concomitent ca fapte de încălcare a drepturilor de autor.

3. Decizia Consiliului de Stat, a IV-a și a V-a subsecțiuni reunite, din 17 iulie 2013

Situația de fapt: Reclamanta a solicitat anularea deciziei Consiliului Național al Învățământului Superior și Cercetării, pronunțată în materie disciplinară, prin care acesta a anulat decizia disciplinară a Consiliului de

administrație a Universității din Orléans și a aplicat sancțiunea mai severă a excluderii sale definitive din orice instituție publică de învățământ superior.

Dispoziții legale incidente: Codul educației, Codul de procedură administrativă.

Hotărârea rămasă definitivă: Consiliul de Stat a admis cererea reclamantei și a retrimis dosarul spre soluționare Consiliului Național al Învățământului Superior și Cercetării, pentru motivul că, în condițiile în care, prin decizia Consiliului de administrație a Universității din Orléans, pedeapsa disciplinară aplicată reclamantei a constat în excluderea acesteia din orice instituție publică de învățământ superior pe durata limitată de 5 ani, în soluționarea căii de atac formulate de reclamantă împotriva acestei decizii, Consiliul Național al Învățământului Superior și Cercetării nu avea dreptul de a stabili sancțiunea mai severă, de excludere definitivă a reclamantei din orice instituție publică de învățământ superior.

C. Jurisprudența instanțelor judecătorești din provincia canadiană Québec

1. Decizia Curții de Apel din provincia Québec, Canada în cazul Sindicatul Profesorilor și profesorii Universității Québec (Université du Québec à Montréal - UQAM) contra UQAM, din 28 iulie 2015

Situația de fapt: Universitatea Québec (UQAM) a concediat unul dintre profesorii angajați pentru săvârșirea faptei de plagiat. Măsura concedierii a fost precedată de sancțiunea suspendării profesorului pe durata desfășurării anchetei privitoare la suspiciunea de plagiat.

Dispoziții legale incidente: Politica nr. 27 privind probitatea în cercetarea științifică, adoptată de UQAM, Regulamentul nr. 18 privind încălcarea regulilor de natură academică, adoptată de UQAM, Legea dreptului de autor.

Hotărârea pronunțată în procedura de primă instanță: Cererea a fost soluționată în prima instanță pe calea arbitrajului.

Arbitrul a constatat că profesorul sancționat pentru plagiat a folosit în propriul său text fraze copiate din operele altor doi profesori, fără a menționa numele acestora și fără a face trimitere la operele-surse de împrumut, astfel încât lăsa cititorilor impresia că el este autorul acestor fraze copiate.

În motivarea hotărârii pronunțate, arbitrul a reținut că "se așteaptă din partea unui profesor universitar care redactează o lucrare în materia pe care o predă studenților să consulte operele deja publicate în această materie, nu pentru a le plagia, ci pentru a se asigura că acoperă în propria sa lucrare ansamblul cunoștințelor ce aparțin materiei cercetate", că "autorul noii lucrări poate, desigur, cita operele altor autor, prin identificarea și precizarea acestor opere la care s-a raportat. În lipsa citării, se consideră că a plagiat, lăsând să se înțeleagă că el însuși este autorul textului".

Arbitrul a reafirmat că plagiatul nu poate fi tolerat din partea unui profesor, care ar trebui să își asume un rol exemplar pentru studenți, citând decizia Curții Supreme Canadiene pronunțată în cauza *Conseil de l'éducation de la cité de Toronto c. Fédération des enseignants des écoles secondaires de l'Ontario*.

Hotărârea rămasă definitivă: Curtea de Apel din provincia Québec a admis în parte cererea de apel. Sancțiunea concedierii, considerată excesivă, a fost înlocuită cu sancțiunea suspendării din funcție pentru o perioadă de 6 luni.

Pentru a proceda astfel, Curtea a statuat că preluarea mai multor fraze și paragrafe din operele altor autori, fără consimțământul acestora și fără citarea sursei, sau indicarea faptului că aceste fraze și paragrafe nu îi aparțin, de exemplu, prin folosirea ghilimelelor, nu constituie în toate cazurile o încălcare a Legii drepturilor de autor.

Chiar dacă profesorul nu a încălcat Legea drepturilor de autor, acesta a săvârșit fapta de plagiat, sancționată de UQAM conform Politicii nr. 27 privind probitatea în cercetarea științifică, adoptată de UQAM și Regulamentului nr. 18 privind încălcarea regulilor de natură academică, adoptat de UQAM, care definesc plagiatul ca "utilizarea ideilor, datelor sau rezultatelor cercetării, sub orice formă, publicate sau nu, care aparțin altui autor, fără a le recunoaște de manieră explicită originea intelectuală", respectiv ca "utilizarea totală sau parțială a textelor sau muncii altuia, lăsând impresia că sunt rezultatul propriei munci sau fără citare".

IV. Scurte concluzii privitoare la raportul dintre regimul juridic aplicabil pentru constatarea și sancționarea faptelor de plagiat și autoplagiat și regimul juridic aplicabil faptelor de încălcare a drepturilor de autor (fapte de contrafacere)

Fapta de plagiat și fapta de încălcare a dreptului de autor (fapta de contrafacere) pot fi săvârșite concomitent dacă o persoană care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare preia texte, fragmente de text și expresii ale altui autor, protejate prin drept de autor, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale (respectiv, fără indicarea sursei, inclusiv a numelui autorului, sau fără citare, cu respectarea obligațiilor impuse prin dispozițiile art. 33 din Legea nr. 8/1996).

Fapta de plagiat și fapta de încălcare a dreptului de autor (fapta de contrafacere) pot fi săvârșite concomitent, dacă o persoană care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare preia texte și expresii ale altui autor, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale (respectiv, fără citare), dacă termenul legal de protecție a acelor texte și expresii a expirat (termenul legal de protecție a unor creații intelectuale prin drept de autor se calculează de la data creării operei, pe durata vieții autorului, plus 70 de ani de la moartea autorului, conform prevederilor capitolului V din Legea nr. 8/1996).

Fapta de plagiat și fapta de încălcare a dreptului de autor (fapta de contrafacere) nu pot fi săvârșite concomitent nici dacă o persoană care

desfășoară activități de cercetare-dezvoltare preia texte și expresii ale altui autor, protejate prin drept de autor, cu menționarea faptului preluării, prin delimitarea clară a textului preluat de textul care constituie o creație intelectuală proprie și cu indicarea operei-sursă (așadar, nu săvârșește fapta de plagiat), dar fără respectarea dispozițiilor art. 33 din Legea nr. 8/1996, care reglementează condițiile utilizării de către terți a unei opere protejate prin drept de autor, fără consimțământul prealabil al autorului și fără plata unei remunerații (săvârșește fapta de încălcare a dreptului de autor, sau fapta de contrafacere).

Fapta de autoplăgiat și fapta de încălcare a dreptului de autor (fapta de contrafacere) nu pot fi săvârșite concomitent. Autoplăgiatul ar rămâne nesancționat dacă s-ar accepta că plagiatul este numai o modalitate a încălcării dreptului de autor și că nu există plagiat fără drept de autor.

Fapta de plagiat, fapta de autoplăgiat și fapta de încălcare a dreptului de autor (fapta de contrafacere) nu pot fi săvârșite concomitent nici dacă o persoană care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare preia idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale. Toate elementele enumerate nu constituie creații intelectuale apte a fi protejate prin drept de autor sau drept la brevet de invenție, fiind excluse în mod expres de la protecție, prin dispozițiile art. din Legea nr. 8/1996 și ale art. din Legea nr. 64/1991.

Reglementarea actuală a faptelor de plagiat și autoplăgiat prin acte normative distincte de cele care guvernează materia drepturilor de autor și conexe și a drepturilor de proprietate industrială corespunde regulilor, standardelor și practicilor de bună conduită științifică în activitatea academică adoptate de universități europene.

Universitățile europene sancționează ca plagiat fapta constând în preluarea ideilor altor autori, din opere anterior publicate de aceștia, fără a preciza că s-a făcut o preluare și fără a indica opera din care s-a preluat. De asemenea, este sancționată ca faptă de autoplăgiat preluarea propriilor texte din opere anterior publicate, fără a preciza acest lucru și fără a indica opera anterioară din care s-a făcut preluarea. Plagiatalui și autoplăgiatul sunt sancționate indiferent dacă ideile preluate sunt sau nu sunt originale sau "cu adevărat originale" și fără impunerea condiției ca opera din care s-a făcut preluarea să fie o operă originală în sensul legislației aplicabile dreptului de autor²⁹ sau o operă aflată în termenul de protecție prin drept de autor.

Reglementarea faptelor de plagiat și autoplăgiat prin acte normative distincte de cele care guvernează materia drepturilor de autor și conexe și a drepturilor de proprietate industrială corespunde și dispozițiilor normative

---

²⁹ În articolul "Plagiatalui și încălcarea dreptului de autor" am indicat cu titlu de exemplu: Ghidul de bună practică academică adoptat de Universitatea din Bologna, Ghidul studentului adoptat de Universitatea Oxford, Ghidul de bună practică academică adoptat de Universitatea din Amsterdam, Ghidul Universității Tehnice din München, Ghidul pus la dispoziție de Universitatea Ludwig-Maximilians din München.

europene în vigoare în materia dreptului de autor și drepturilor conexe. Directiva nr. 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, care, în cuprinsul art. 5 reglementează limitele și excepțiile dreptului de autor și drepturilor conexe, nu este aplicabilă faptelor de plagiat și autoplagiat.